

РОЛЬ МІСІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ

Андрій ГЕРАСИМЧУК, Ігор УКРАЇНЕЦЬ

Рівненський державний гуманітарний університет

Метою дослідження є обґрунтування місії сфери фізичної культури і спорту в Україні, визначення стратегії подальших дій у сфері фізичної культури і спорту для забезпечення їх випереджаючого характеру з урахуванням основних світових тенденцій.

Завдання дослідження. Визначити подальші перспективи розвитку фізичної культури і спорту в Україні, а також шляхи подолання існуючих проблем.

Методи дослідження. Аналіз й узагальнення даних спеціальних літературних джерел, опитування, анкетування.

У роботі розкрито історію та організацію фізичної культури та спорту в незалежній Україні, сформульовані основні проблеми сучасної системи спорту, та викладені шляхи їх вирішення у майбутньому, так як фізична культура і спорт є важливою сферою соціальної політики громадянського суспільства.

Ключові слова: сфера фізичної культури і спорту, спортивна політика, професіоналізація спорту.

Постановка проблеми. Рівень розвитку фізичної культури та спорту в багатьох вимірах ще не задовольняє Українське суспільство. Громадянська думка та соціальна практика здебільшого ігнорують можливості фізичної культури і спорту у вирішенні багатьох важливих соціально-економічних проблем.

На початку ХХІ століття фізична культура і спорт є важливою сферою соціальної політики громадянства суспільства, суттєвим чинником інтеграції світу, невід'ємним правом кожної людини, ефективним засобом організації дозвілля та покращення якості життя, досягнення оздоровчого та виховного ефекту, усвідомлення національної ідентичності та утвердження патріотичних почуттів співгромадян, формування міжнародного іміджу країни.

З моменту проголошення самостійності в Українській державі, спостерігаються суттєві трансформації в економіці та соціальних відносин на засадах демократії, гуманізму і ринкового вектору розвитку. Подальше входження України у світовий простір супроводжується усвідомленням суспільства необхідності, обґрунтування та реалізації власної стратегії подальшого прогресу загалом та окремих сфер своєї життєдіяльності.

Європейський вибір України – це орієнтир на поступову інтеграцію у Європейське суспільство у політичному, економічному та соціальному аспектах. Вік покликаний стати базисом розбудови державної незалежності України та вуху стандартів реальної демократії, інформаційного суспільства, соціально орієнтованого ринкового господарства, верховенства прав і свобод громадян.

На це спрямована Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту – система орієнтирів та поглядів на роль, організацію та функціонування сфери фізичної культури і спорту в Україні на довгостроковий період з урахуванням стратегії розвитку держави та світового досвіду.

В основу доктрини покладено ідею забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей, потреб та мотивацій кожного представника суспільства у створенні умов для розвитку фізичної культури та спорту. Конкретна людина є головним об'єктом і суб'єктом спортивного руху.

Доктрина ґрунтується на Конституції України, законодавчих і нормативних актах, концептуальних засадах стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2010 роки, які викладені у посланні Президента України до Верховної Ради України. [1, 2].

Метою дослідження є обґрунтування місії сфери фізичної культури і спорту в Україні, визначення стратегії подальших дій у сфері фізичної культури і спорту для забезпечення їх випереджаючого характеру з урахуванням основних світових тенденцій.

Завдання дослідження. Визначити подальші перспективи розвитку фізичної культури і спорту в Україні, а також шляхи подолання існуючих проблем.

Методи дослідження. Аналіз й узагальнення даних спеціальних літературних джерел, опитування, анкетування.

Результати дослідження та їх обговорення. З початку 90-к років минулого століття в Україні формується та реалізується власна політика у сфері фізичної культури і спорту. Зберігаючи кращі здобутки минулого, вітчизняна система цієї сфери життєдіяльності суспільства модернізується. Розвиток її, як, власне, й суспільства в цілому, не позбавлена суперечностей і труднощів. Проте головною при цьому є тенденція до динамізму та поступового подолання деформації початкового періоду трансформаційних процесів в українському суспільстві.

В Україні формується законодавча база розвитку фізичної культури і спорту, Президентом України приймаються спеціальні укази, а Урядом держави – необхідні постанови і розпорядження. Питання удосконалення системи фізичної культури і спорту включаються до програми діяльності Кабінету Міністрів України. У період 1994-1997 років реалізувалася державна програма розвитку фізичної культури і спорту, а з 1999 по 2005 рік виконується цільова комплексна програма. «Фізичне виховання – здоров'я нації».

У вітчизняній сфері фізичної культури і спорту мають місце певні позитивні аспекти:

- збережена ефективна система проведення спортивних заходів, серед яких особливе місце посідають комплексні та багатоступеневі змагання;
- реалізуються окремі оригінальні авторські методики фізичного виховання в навчально-виховній сфері;
- розпочато формування мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» від центрального до базового рівня;
- введені державні типи оцінки фізичної підготовленості населення;
- реорганізується спортивний рух у сільській місцевості;
- зростає кількість громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування (добровільні товариства, федерації, асоціації, клуби);
- створюються приватні фітнес-центри, інші суб'єкти активного відпочинку, спортивні клуби різних форм власності;
- запроваджене ліцензування фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності;
- гідно репрезентують державу на світових спортивних аренах українські спортсмени з плавання, фехтування, велоспорту-треку, стрибків у воду, художньої та спортивної гімнастики важкої та легкої атлетики, з деяких не олімпійських видів спорту та у змаганнях серед пара олімпійців;
- налагоджена система, відзначення досягнень видатних спортсменів і стимулювання творчої праці тренерів з видів спорту;
- зміцнюється унікальна система підготовки резерву через мережу спортивних шкіл різних типів та спеціалізованих навчальних закладів, почали діяти центри олімпійської підготовки в регіонах держави;
- закладеш нормативні організаційні підвалини для забезпечення боротьби проти застосування допінгу в спорті та проявів хуліганства під час спортивних заходів, особливо футбольних матчів.

Відзначаючи досягнуті та високо оцінюючи внесок фахівців сфери, які попри різні негаразди демонструють високий професіоналізм та відданість справі, відмічаємо, що рівень розвитку фізичної культури і спорту в багатьох вимірах ще не задовольняє українське суспільство. Громадянська думка та соціальна практика здебільшого ігнорують можливості фізичної культури і спорту у вирішенні багатьох важливих соціально-економічних проблем. В Україні не налагоджена ефективна пропаганда здорового способу життя, переваг фізичної культури і спорту.

Аналіз результатів спеціального опитування свідчить, що лише 10% населення України старше 16 років охоплено регулярною спортивною діяльністю. [1, 2]. Крім того, ще 10% наших співгромадян мають випадкові та епізодичні відповідні заняття. Практично кожен другий із зазначених респондентів самостійно виконує фізичні вправи. Під керівництвом тренера або інструктора в спортивних клубах, фітнес-центрах зі сплатою наданих послуг займається 4% населення, а без сплати – 2%. Лише кожен п'ятдесятій з наших співгромадян долучається до

участі у спортивних змаганнях загальнодоступного характеру. Фізична пасивність характерна для більшості людей працездатного та похилого віку (відповідно 84-86% та 95-97%).

За наведеними показниками Україна суттєво поступається Фінляндії, Швеції, Великобританії, Німеччині та іншим країнам.

Існуюча система функціонування спорту вищих досягнень також не позбавлена проблем. Найбільш відчутним є питання недостатнього фінансування підготовки та участі збірних команд України у найпрестижніших світових змаганнях та проведення масштабних спортивних заходів у державі. Правового врегулювання потребують питання подальшого розвитку дитячого спорту. Через фінансові проблеми, слабку матеріально-технічну базу та недоліки кадрового забезпечення знижується якість навчально-тренувальної роботи в спортивних школах усіх типів, а також недостатньою є загальна практика юнаків, спортсменів.

Аналізуючи літературні джерела, ми зробили висновок, що серед стримуючих чинників утвердження спортивного авторитету України, особливе місце посідають:

- 1) відсутність сучасного спортивного та спеціального Інвентарю;
- 2) недостатнє впровадження в тренувальний та змагальний процеси новітніх наукових технологій;
- 3) низький рівень соціальної захищеності тренерів і спортсменів. Національні, а також значна частина міжнародних спортивних змагань, некористуються в Україні підвищеним попитом у глядачів.

Перспектива розвитку фізичної культури і спорту в Україні базується на використанні досягнень наукового прогресу, узагальненні передових взірців вітчизняної практики та переосмисленні досягнень зарубіжною досвіду. Стратегія подальших дій у сфері фізичної культури і спорту для забезпечення їх випереджального характеру з врахуванням основних світових тенденцій:

1. Спортивний рух набуває все більшої автономності із збереженням діалектичної взаємодії з різними складовими суспільної діяльності.

Функціонування його інфраструктури залежить від рівня розвитку та координованості державного, громадського та приватного секторів. У світі існують різні національні моделі організації сфери фізичної культури і спорту, залежно від ролі держави в суспільстві.

2. Стрімкий розвиток спорту для всіх, із залученням до нього всіх соціальних та вікових верств населення без будь-яких обмежень, поява нових організаційних форм та видів оздоровчої рухової активності, захоплення підлітків та молоді екстремальним спортом, зростання ролі самостійних і спільних занять у родині.

3. Глобалізація сфери фізичної культури і спорту, зростання конкуренції, суперництва націй та держав, підвищення впливу телекомпаній на фінансування, організацію та проведення спортивних змагань, широка професіоналізація спорту вищих досягнень, який набуває асе більших рис індустрії розваг. Централізація олімпійської підготовки, використання в ній науково-інформаційних технологій, реалізація анти допінгової політики та в провадження морально-етичних цінностей.

Місія фізичної культури і спорту:

- забезпечення позитивного впливу на стрімкий розвиток суспільства, збереження миру, утвердження загальнолюдських цінностей;
- створення умов для оптимальної рухової активності кожної особистості, досягнення нею достатньої фізичної та функціональної підготовленості, сприяння духовному та соціальному благополуччю, підвищенню рівня здоров'я, здійсненню профілактики різних захворювань і фізичної реабілітації;
- розвиток спорту вищих досягнень для задоволення видовищних та і розважально-емоційних запитів гордості співгромадян;
- посилення міжнародного авторитету населення, ствердження національної ідентифікації та держави у світовому спортивному русі.

Висновки

Пріоритетним завданням сфери фізичної культури і спорту є виховання національних традицій, прихильності до оздоровчої рухової активності, як важливого компонента здорового способу життя та соціалізації особистості, відпочинку та розваги.

Нові реалії та перспективи потребують поступової зміни менталітету населення, сформованого попередніми поколіннями. На жаль, більшість громадян повільно звикають до змін, які вимагають активної позиції, перебуваючи в полоні негативних настроїв, перекладаючи на державу відповідальність за розв'язання особистих проблем.

Цивілізований світ живе за іншими підходами: держава створює умови, а кожна юдина, утриманських позицій активно користується ними, розраховуючи на власні сили та демонструючи високу самоорганізацію.

Кожен українець має усвідомити необхідність та докласти максимальних особистих зусиль у використанні доступних засобів фізичної культури для підвищення рівня своєї фізичної підготовленості, функціональних можливостей систем організму, профілактики захворювань, зміцнення здоров'я, організації активного дозвілля починаючи з раннього і протягом всього життя.

Література

1. Теорія і методика фізичного виховання. – Х. – 2004. – №2. – С. 7 – 19.
2. Свістельник І.П. // Теорія і методика фізичного виховання. – 2005. – №4 С. 2 – 5.
3. Мандрівець. – 2004. – №3. – С. 16 – 21.
4. Приступа Є.М., Пилат К.С. Традиції української національної фізичної культури. Львів. – 1991.
5. Шевченко О.О. «Основи фізичного виховання». – К., Вища школа., – 1984 р.

РОЛЬ МИССИИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В УКРАИНЕ

Андрей ГЕРАСИМЧУК, Игорь УКРАИНЕЦ

Ровенский государственный гуманитарный университет

Целью исследования является обоснование миссии сферы физической культуры и спорта в Украине, определение стратегии последующих действий в сфере физической культуры и спорта для обеспечения их опережающего характера с учетом основных мировых тенденций.

Задание исследования. Определить последующие перспективы развития физической культуры и спорта в Украине, а также пути преодоления существующих проблем.

Методы исследования. Анализ и обобщения данных специальных литературных источников, опрос, анкетирование.

Аннотация. В работе раскрыты история и организация физической культуры и спорта в независимой Украине, сформулированные основные проблемы современной системы спорта, и изложение пути их решения в будущем, так физическая культура и спорт является важной сферой социальной политики гражданского общества.

Ключевые слова: сфера физической культуры и спорта, спортивная политика, профессионализация спорта.

MISSION ROLE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT IN UKRAINE

Andriy GERASUMCHYK, Igor UKRAYINETS

Rivne State Humanitarian University

The research purpose is to substantiate the mission of physical culture and sport in Ukraine, to determine the strategy of subsequent actions in the field of physical culture and sport for providing their passing ahead character according to the basic world tendencies.

Task of research. To define the subsequent development prospects of physical culture and sport in Ukraine, and the way of solving the existent problems.

Research methods: literature analysis, questioning and questionnaire.

Abstract. The article reveals the history and organization of physical culture and sport in the independent Ukraine, defines the main problems of the modern system of sport, and shows the ways of solving them in the future because physical culture and sport is the important sphere of social policy of civil society.

Key words: sphere of physical culture and sport, sporting policy, professionalism of sport.